

**SARVIKALLION REITTIIEN JA PALVELUVARUSTUKSEN
KEHITTÄMISUUNNITELMA
Uudenmaan virkistysalueyhdistys Uuvi
06.2018**

Tausta ja kehittämisen tarve	2
Suunnitellut kehittämistoimet	2
Suunnitellut kehittämistoimet luontoarvojen näkökulmasta	7
Kartta	9

TAUSTA JA KEHITTÄMISEN TARVE

Tuusulan kunta on vuokrannut Uudenmaan virkistysalueyhdistykselle (Uuvi) vuodesta 1997 alkaen 40 vuodeksi omistamansa Sarvikallion alueen Tuusulanjärven länsipuolella. Tähän mennessä virkistysalueen käyttö on keskittynyt Sarvikallion näköalakalliolle, ja alueen ulkoilua palveleva palveluvarustus on rajoittunut parkkipaikkaan, kahteen infotauluun sekä käymälään. Kulkureittinä on käytetty alueen läpi menevää hiekkatietä.

Virkistysalueen kehittämistä on lähdetty pohtimaan yhdessä Tuusulan kunnan ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kanssa, tavoitteena kehittää Sarvikallion aluetta monipuolisemmaksi, vetovoimaisemmaksi ja useammalle käyttäjäryhmälle soveltuvaksi ulkoilukohteeksi. Alueella on virkistyskäytön ohjaustarvetta myös alueen luontoarvojen säilymistä turvaamiseksi.

Kehittämistyötä ohjaamaan perustettiin yhteistyöryhmä, johon kuuluu edustajat Tuusulan kunnan liikuntatoimesta, kaavoituksesta, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta sekä Uuvista. Yhteistyöryhmän työn sekä kuntalaisten osallistamisen tuloksena alueelle päädyttiin esittämään kahta uutta merkittyä reittiä, huolletun taukopaikan perustamista näköalakalliolle sekä alueen saavutettavuuden parantamista järveltä pienen laiturin avulla. Lisäksi vanhat infotaulut korvataan uusilla sekä pysäköintipaikkaa laajennetaan. Suunnitelluilla toimilla on paitsi ulkoilua palveleva funktio, niillä myös ohjataan alueen käyttöä ja siten turvataan alueen luontoarvojen säilymistä.

SUUNNITELLUT KEHITTÄMISTOIMET

Kehittämistoimien yksityiskohtainen suunnittelu on tehty Uuvin toimesta tiiviissä yhteistyössä perustetun yhteistyöryhmän kanssa. Suunnittelussa on otettu huomioon kehittämistyön tavoitteet sekä alueella olevat luonto- ja maisema-arvot.

Reitit

Sarvikallion virkistysalueelle suunnitellaan rakennettavaksi kaksi uutta eri pituista reittiä. Reittien käyttötarkoitus on liikkuminen jalan sekä pyöräily. Reittien suunnittelussa on otettu huomioon helppokulkuisuus erilaisten käyttäjäryhmien näkökulmasta (esim. lastenrattaat, liikkumisrajoitteet jne).

1. LEVEÄ REITTI (ns. ylälänkki, Sarvikalliontien pohjoispuolella), reitin pituus on n. 3 km
 - kalliomurskeella kestäväitävä
 - käyttöleveys n. 1 m
 - raivattava maastokäytävä n. 1,5-2 m.
2. KAPEA REITTI (ns. alälänkki, Sarvikalliontien eteläpuolella), reitin pituus on n. 2 km
 - paikoin kestäväitävä (kestävöinnin tarve arvioidaan maastossa, arviolta n. 1/3 reitin pituudesta = n. 650 m)
 - käyttöleveys n. 0,4 m
 - raivattava maastokäytävä n. 1-1,5 m

Reitit noudattavat luonnollisia maaston muotoja ja kaltevuuksia. Suuria leikkauksia ja täyttöjä ei tehdä. Jyrkät laskut ja nousut on eliminoitu reittilinjauksella.

Sarvikallion suojelualueelle sijoittuvalla reitinosalla ei tehdä alla kuvattuja kestäväintitoimia, vaan siellä olevaa olemassa olevaa polkua hyödynnetään reitin osana sellaisenaan.

Yleistä reiteistä ja toteutuksesta

Suunnitelmaan sisältyvään karttaan on merkitty reittien linjaukset. Karttaan merkityt linjaukset ovat ohjeellisia, tarkka linjaus on merkitty maastoon kehittämistä ohjaavan työryhmän maastokatselmuksessa, ja siinä on otettu tarkasti huomioon yksittäiset puut, kivet ja muut maaston erityispiirteet.

Toteuttamisessa vältetään metsänpohjan tarpeetonta kulutusta, puiden pintajuurien vahingoittamista ja koneiden aiheuttamia jälkiä. Rakennettavien reittien ympäristö säilytetään mahdollisimman luonnonmukaisessa kunnossa.

Pohja

Suunnitelluilla reittilinjauksilla maasto on hyvin vaihtelevan laatuista metsänpohjaa, myös kosteikkaa ja kalliomaata.

Reittipohjan valmistelusta syntyneiden kivien, kantojen yms sekä pintahumuksen poistosta syntyvät massat maisemoidaan reittien sivuille tai muualle reitin vierustaan sekä erikseen osoitettuihin paikkoihin.

Pintarakenne

Reittien pintarakenteena käytetään tiivistettävää 0/11-raekokoista kalliomursketta. Reitille osuvien kalliopaljastumien päälle ei sijoiteta maamassoja, vaan niihin kohtiin kallio jää reitin käyttöpinnaksi. Mutkissa ulkokurvit tehdään tarpeellisin kallistuksin. Reiteille tehdään jonkin verran kumpuilevia tasomuotoiluja (+- n. 200-300mm) käyttötarkoituksen edistämiseksi.

Pysäköintipaikan laajennus

Uusi pysäköintipaikka rakennetaan olemassa olevan pysäköintipaikan pohjoispuolelle, tien toiselle puolelle Sarvikalliontie 42:n kohdalle. Sisäänajona uudelle pysäköintipaikalle käytetään olemassa olevaa liittymää. Pysäköintialue on mitoitettu n. 20:lle autolle.

Maastorakenteet

Alueelle suunniteltuja uusia maastorakenteita ovat:

- uudet infotaulut
- reittien viitat ja merkintä
- taukopaikka kalliolle ja siihen liittyvät tulipaikka ja penkit
- puuvaja
- pitkosuus / ylitykset reittien varrella
- taukopaikka uuden reitin (ylälenkki) varrelle
- kylkilaituri
- maastoportaat laiturilta ylös kalliolle

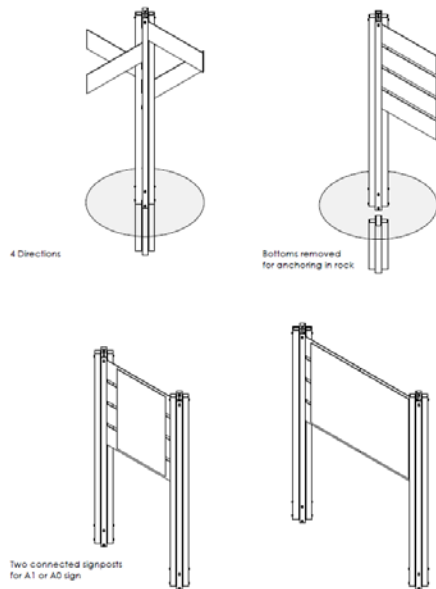
Uudet infotaulut

Vanhat infotaulut poistetaan maastosta. Uudet infotaulut ovat Uuvin uudesta rakennemallistosta. Rakenne on tehty pitkän käyttöiän omaavasta Corten-teräksestä. Sisältö on vaihdettavissa helposti.

Reittien viitat ja merkintä

Reittien lähtöpisteet ja risteykset viitoitetaan ja reitit merkitään maastoon maalimerkeillä siellä missä se on tarpeellista. Viitat Uuvin uudesta rakennemallistosta. Rakenne on tehty pitkän käyttöiän omaavasta Corten-teräksestä. Sisältö on vaihdettavissa helposti.

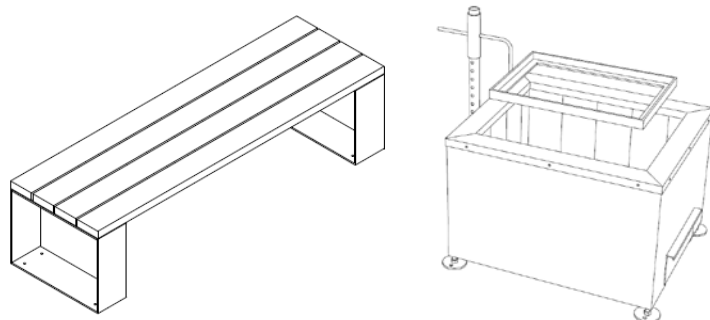
Signpost configurations

Taukopaikka kalliolle ja siihen liittyvät tulipaikka ja penkit

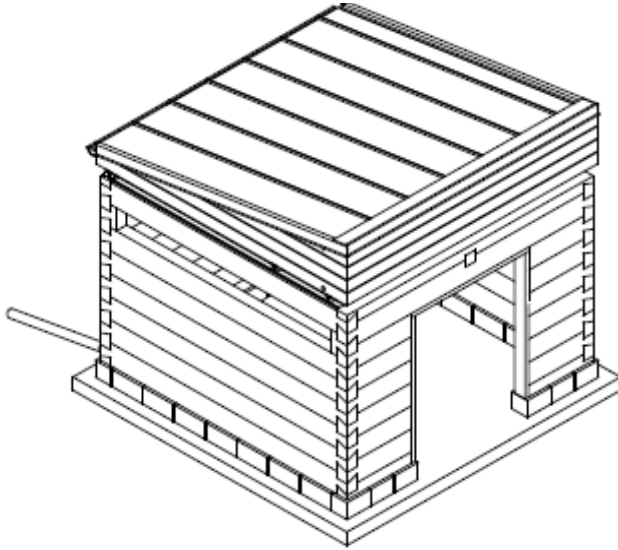
Näköalakalliolle tuleva taukopaikka sijoitetaan kallioalueella keskeiseen kohtaan, mutta siten ettei se hallitse aluetta eikä aiheuta maisemahaittaa. Sijainti on kuitenkin sellainen, että paikkaa on mieluista ja luontevaa käyttää. Tarkempi paikka määritellään paikan päällä maasto ja luontevat kulkureitit huomioon ottaen kulunohjausnäkökulma huomioiden. Sarvikalliolle tulevan pistotien päässä tehdään kulun helpottamiseksi lyhyt luiska tai luiskaus (kiviaineksesta) n. 30cm korkean kalliokynnyksen ylitse.

Taukopaikka muodostuu tulisijasta ja sen läheisyyteen sijoitetuista 2-3 penkkiryhmästä. Taukopaikalle ei tehdä korkeita katostyyppisiä rakenteita. Rakenteet ovat Uuvin uudesta rakennemallistosta. Tulisijan koko on sellainen, että siinä ei ole mahdollista polttaa isoja tulia. Tulisijan materiaali on teräs, penkkien rungot ovat corten-terästä ja puuosat lehtikuusta. Rakenteet kiinnitetään suoraan alustaansa pulttaamalla.

Puuvaja

Puuvaja sijoitetaan kalliolle tulevan vanhan reitin päässä olevalle leveään kohtaan, lähelle käymälää. Puuvajan sijainti tiemäisen reitin päässä mahdollistaa helpon ja kustannustehokkaan täydentämisen. Puuvaja on Uuvin uudesta rakennemallistosta, materiaalina tummaksi käsitelty hirsi, katto on tummaa peltiä. Perustus tehdään betonilaatan päälle.

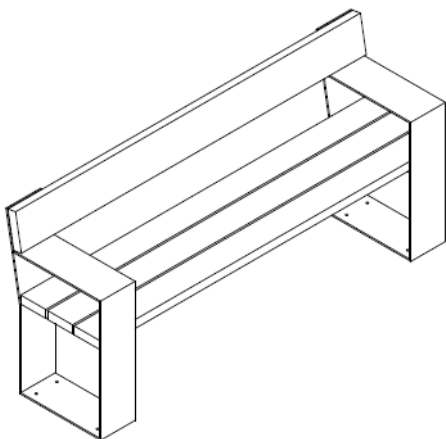
Pitkosuus / ylitykset reittien varrella

Uuden reitin ylälenkin korpiosuudella reittiä ei kestävoidä maapohjan märkyden vuoksi, vaan reitti toteutetaan pitkostyyppisellä lankkupolulla. Lankkupolun maassa olevan runkorakenteen päälle tehdään 1,2m leveä kansilankutus poikkisuuntaisesti. Kaiteita ei rakenneta. Materiaalina runkorakenteessa kestopuu ja kansilankutuksessa lehtikuusi ilman pintakäsittelyä.

Mualla reittien varrella olevat ojien ylitykset toteutetaan samaan tapaan.

Taukopaikka uuden reitin (ylälenkki) varrelle

Uuden reitin (ylälenkki) varrelle sijoitetaan taukopaikka, josta avautuu maisema luoteeseen kulttuurimaisemaan ja kosteikkoon. Taukopaikka muodostuu yhdestä Uuvin uuden rakennemalliston mukaisesta selkänojallisesta penkistä. Penkin runko Corten-teräs, istuin ja selkänoja lehtikuusi.

Kylkilaituri

Kalliojyrkänteen viereen puiden lomaan rakennetaan n. 8m pitkä ja n. 1,5m leveä kylkilaituri. Laiturin kaikki osat ovat järven vesipinnan yläpuolella. Materiaalina tummaksi käsitelty puu tai lehtikuusi. Rakentamisessa huomioidaan sopeutus maastoon ja ympäristöön siten, ettei laituri aiheuta maisemahaittaa.

Maastoportaat laiturilta ylös kalliolle

Laiturin vierestä rakennetaan rinteeseen maaston muotoja hyödyntäen ja niihin sopeutuen maastoportaat ylös kalliolle. Portaat rakennetaan puiden lomaan, osin olemassa olevien polkujen päälle, ja niiden linjaus valitaan siten että niiden tieltä tarvitsee poistaa korkeintaan yksittäisiä ohuita pieniä puita. Puurakenteet tehdään joko tummaksi käsitellystä puusta tai lehtikuusesta. Portaat eivät käytännössä näy maisemassa.

SUUNNITELLUT TOIMET LUONTOARVOJEN NÄKÖKULMASTA

Reitit on linjattu maastossa siten, että luontoarvoiltaan herkät kohteet kierretään. Lähtökohtaisesti myöskään puita ei ole tarvetta poistaa reitin tieltä, vaan reitti kiertelee puiden lomassa. Paikoin reitiltä on kuitenkin tarvetta poistaa ohutta alle ranteen paksuista puustoa. Ainoastaan ylälenkin varrelta yhdestä kohdasta (karttaan merkitty) poistetaan luonnonhoitotoimena muutamia isoja kuusia haavikosta haapojen elinolosuhteiden parantamiseksi.

Reitin linjalle sattuvat lahopuut siirretään sivuun. Jos reitin linjalla on isompi kaatunut puu, sahataan siihen kulkuaukko reitille.

Reitin rakentamistyöt ajoitetaan loppukesään lintujen pesimärauhan turvaamiseksi.

Sarvikallion luonnonsuojelualue

Sarvikallion näköalakallion alueelle on perustettu ELY-keskuksen päätöksellä helmikuussa 2018 luonnonsuojelualue. Osa suunnitelluista kehittämistoimista sijoittuu tälle alueelle. Toimet eivät ole ristiriidassa alueen rauhoitusmääräysten kanssa, vaan kuuluvat määräyksissä sallittuihin toimenpiteisiin. Suojelualueella tehtäville toimille hankitaan ELY-keskuksen hyväksyntä.

Sarvikallion suojelualueelle suunnitellut toimet ja niiden vaikutukset luontoarvojen näkökulmasta;

- *reitit merkitseminen*; ohjaa alueen käyttöä ja kulutusta merkitylle reitille, joka on kulutusta kestävä. Reitit ulkopuolella kulkeminen otaksuttavasti vähenee.
- *huollettu taukopaikka sisältäen tulisijan, penkit ja puuvajan*; huollettu taukopaikka vähentää luvattomien nuotioiden tekoa kalliolla, joka on alueella ongelmana. Puuhuolto otaksuttavasti lopettaa luonnon puuston ja puuaineksen käytön polttopuuna. Taukopaikka myös ohjaa ja keskittää alueen käyttöä ja kulutusta yhteen paikkaan.
- *kylkilaituri ja maastoportaat järveltä ylös kalliolle*; toimi ohjaa ja keskittää järveltä alueelle tulevan kulun yhteen paikkaan. Maastoportaat vähentävät merkittävästi eroosioherkän rinteiden kulutusta, ja muualla rinteessä kulkeminen otaksuttavasti loppuu.

METSO-kohteet

Suunnitellut reitit kulkevat alueella, jossa on paikoin METSO-ohjelman mukaisia luontoarvoja. Suunnitelman mukaan näillä kohteilla toteutetaan kapeita polkureittejä (maastokäytävä 1-2m, käyttöleveys 0,4 – 1m), jotka ovat osittain kestäväyty kalliomurskeella. Yhden METSO-kohteen osalta reitille on kestäväöinnin sijaan suunniteltu n. 1m leveä pitkostyyppinen lankkupolku maapohjan märkyden vuoksi.

METSO-kohteet on otettu huomioon reittien linjauksissa sekä suunnittelussa luontoarvot ja suunniteltu käyttö yhteensovittaen. Suunnitellut toimet eivät vaaranna METSO-kohteiden luontoarvoja, vaan edistävät niiden säilymistä kulun ohjauksen kautta. Uusien reittien myötä luontoarvoja sisältävien kohteiden saavutettavuus paranee, mikä lisää tietoisuutta ja ymmärrystä niiden arvoista ja siten tukee niiden säilymistä.

METSO-kohteilla tarpeelliset luonnonhoitotoimet edistävät yleensä myös virkistyskäytön näkökulmaa. Virkistyskäytön kehittämistoimissa ehdotetut maisemanhoitotoimet eivät sijoitu METSO-kohteille, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Tässä tapauksessa suunnitelmassa ehdotetaan METSO-kohteen reuna-alueella kulkevan reitin varrella kolmeen kohtaan maiseman avaamista

viereiselle pellolle. Toimenpide ei vaaranna METSO-kohteen luontoarvoja, sillä maiseman avaamiseksi pellon reunalta poistetaan lähinnä vain nuorta lehtipuustoa.

SARVIKALLION KEHITTÄMISSUUNNITELMA

METSO-KOhteet

- 1 Lehto
- 2 Kangasmetsä
- 8 Puustoinen perinnebiotooppi
- 10 Kalliometsä
- 41 Korpi
- 42 Rämpe
- 44 Neva
- 45 Suon reunametsä
- 51 Metsäluhta
- 52 Tulvametsä
- 11 Lisäalue, ei täytä METSOKriteereitä

METSO-KOhteiden Luokitus

- 1 Ei teemoitusta
- 2 Valkoinen viivottus
- 3 Valkoinen pisterasteri
- Kiinteistöt

1:3 000

LUONNONSUOJELUALUE

- SARVIKALLION LUONNONSUOJELUALUE

KEHITTÄMISTOIMET

- UUSI REITTI
- TIELLA KULKEVA REITIN OSUUS
- MAISEMIEN AVAAMINEN
- VESAKON RAMPAUS

